

Vrijdag 28 september 1917 – ochtendeditie

Berlijn, 27 september. Officieel: In onze verdedigingszone werden de hele dag verbitterde, wisselvallige gevechten geleverd. Door het verplaatsen van zijn massale geschutsconcentratie, trachtte de vijand het oprukken en ingrijpen van onze reserves te belemmeren. De ijzere wilskracht van onze reserves baande zich echter een weg door het geweldige vuur en de vijand werd in een fikse stormloop op vele plaatsen teruggeworpen. Hardnekkig werd gevochten aan de wegen, die van Zonnebeke naar het westen toe uitstralen en in het vak van Geluveld. Het dorp bleef in ons bezit.

Meer naar het zuiden tot aan het kanaal Komen-Ieper brak een herhaalde stormloop van de Engelsen met grote verliezen voor de vijand.

De vijand heeft tot dusver zijn aanvallen niet hernieuwd. Tegen het front werden ten minste 12 Engelse divisies in het vuur gezonden. Ze schokten de standvastigheid van onze verdediging niet.

In de overige vakken van het Vlaamse front steeg de vuuractie slechts tijdelijk.

Een beschieting van Oostende in de nacht op de 26^e dezer vergde, behalve schade aan gebouwen, ook van de bevolking offers; 14 Belgen zijn gedood, 24 zwaar gewond.

Berlijn, 27 september. Officieel avondbericht: In Vlaanderen heeft vanmiddag de geschutslag weer in kracht gewonnen.

Londen, 27 september. Officieel: Latere rapporten tonen aan, dat de strijd gistermiddag en –avond uiterst heftig was; de vijand deed al het mogelijke om ons de belangrijke terreinwinst afhandig te maken. Tussen vier en zeven uur 's avonds werden vier aanvallen met grote

kracht tegen ons nieuw front van de Torengheuchten tot de St.-Juliaan-Gravenstafelweg ondernomen. Zeer hevig werd gestreden ten zuiden van het Polygoonbos, waar herhaalde pogingen om in onze stellingen door te dringen, werden verijdeld. De aanvallen van de vijand werden alle afgeslagen na hevige strijd, waarbij de Duitsers zware verliezen leden in ons artillerie- en infanterievuur. Later op de avond verslapt de strijd; onze troepen bleven in het bezit van het terrein, gedurende de dag door hen veroverd.

In de lucht.

Berlijn, 27 september. Officieel: In het westen zijn gisteren 17 vijandelijke vliegtuigen geveld.

Londen, 27 september. De admiraliteit deelt mede: Gedurende de nacht van 25 op 26 september deden onze marinevliegtuigen bomaanvallen op de volgende doelen: de spoorwegkruispunten van Torhout, Lichtervelde en Kortemark. Talrijke tonnen met bommen werden neergeworpen; verscheidene punten op de lijnen werden getroffen. Al onze vliegtuigen keerden ongedeerd terug.

Verbetering.

Madrid, 27 september. De Spaanse gezant in België is niet teruggeroepen, gelijk op 26 september werd geseind.

Over de jongste Engelse-aanval in Vlaanderen meldt Havas nog dat zich aan de overzijde van de hoogte van Passendale, waarvan de Britten de verovering voortzetten, het gebied uitstrekt, dat de geallieerden sedert 1914 niet hebben aanschouwd. De positie, zoals deze na de slag bij Ieper in 1914 was, is thans overal volkomen hersteld, hier en daar zelfs overschreden. De geallieerden staan op twee kilometer afstand van Passendale en op 1600 meter van Beselare en Geluveld, de waarschijnlijke doelen van de volgende

stoot. Ze bereikten het kanaal van Komen. De Duitsers zijn volkomen verdreven van de heuvels ten oosten van Ieper, die de wegen naar Roeselare en Menen versperren.

Uit Oostburg meldde men ons gistermiddag om half zeven:

Uit de richting van de IJzer dreunt de hele middag een buitengewoon kanongebulder, dat thans in een roffelvuur schijnt over te gaan. De vliegeractie boven de Belgische kust is mede zeer levendig.

Aan het front Ieper-Menen.

Gibbs, de oorlogscorrespondent van de Daily Chronicle bij de Engelse troepen in Frankrijk en België, geeft in zijn blad een beschrijving van de gevechten der vorige week op het front Ieper-Menen. Hij zegt o.a.:

“Door toepassing van verschillende methoden, door de lessen te trekken uit het lijden van de mannen bij de vroegere aanvallen, zijn de verliezen bij de laatste aanval niet zo bijzonder groot geweest en hebben wij terrein kunnen vasthouden, dat de vijand met al zijn kracht en slimheid trachtte te behouden.

Hij is inderdaad zeer slim te werk gegaan, en gebruikte grote reserves aan manschappen en artillerie om onze aanvalslinies te verpletteren. Op de 31^e juli hadden wij voor het eerst te kampen met zijn nieuw en volkomen uitgewerkt verdedigingsstelsel en hebben wij ondervonden hoe krachtig dat is.

De vijand had het oude loopgravenstelsel, dat wij met artillerie in elkaar konden roffelen, opgegeven en een eerste linie samengesteld, die geen aaneengesloten geheel vormde, doch uit een groot aantal uit beton gebouwde blokhuisen bestond, die zodanig waren geplaatst, dat zij elkaar door enfilerend vuur beschermden en zo krachtig gebouwd, dat ze alleen door een directe treffer uit een

zwaar kanon konden worden vernield. En zulk een treffer is niet gemakkelijk te plaatsen op een zo klein doel als deze betonhuisjes uitmaken, welke ten minste 10-20 en ten hoogste 50-60 man garnizoen hebben, al naar gelang de grootte.

Deze kleine garnizoenen bestaan grotendeels uit manschappen die machinegeweren bedienen en uitgezochte manschappen voor het voorpostenwerk. Ze konden de aanvallende bataljons grote schade toebrengen, zodat de eerste gelederen, die door deze rij versterkingen konden heen breken, zwak en uitgeput waren. Achter deze linie lagen dan de "Stosstruppen" in reserve, die eveneens in het bijzonder waren opgeleid voor de tegenaanval en die dan in groten getale afgezonden werden tegen onze door de gevechten en verliezen uitgedunde aanvalstroepen.

Deze blokhuzen bleken geweldige dingen te zijn – moeilijk te kraken noten, zoals de soldaten zegden, die er het eerst kennis mee maakten.

"Beck-huis" en "Borry-hoeve" behoren tot de Ierse geschiedenis. "Worsthoeve" en "Winnipeg", het "Bremen-reduit" en "Gallipoli", de "Iberische" en de "Delta"-hoeven zijn stellingen waarbij vele hardnekkige kleine veldslagen onder leidingen van jonge onderofficieren of sergeanten werden geleverd op de laatste dag van juli en op vele dagen sedertdien.

De Engelsen en de Schotten hebben achtereenvolgens plaatsen als "Fitz Clarence-hoeve", "Northampton-hoeve" en de "Black-Watch-hoek" in de verschrikkelijke streek van het Inverness-kreupelbos en Glencorsebos aangevallen en verdedigd.

Maar vandaag is de “harde noot” gekraakt door een geheel nieuw aanvalsstelsel, dat zeer zorgvuldig is uitgewerkt en tot dusver veel succes heeft gehad.

Ik zou graag al de bijzonderheden vertellen van de voorbereidselen, welke dit succes hebben mogelijk gemaakt en de methoden, door welke de blokhuzen tenminste een groot deel van hun schrikwekkend karakter hebben verloren, maar ik mag dat nog niet doen en het is thans voldoende dat er goede resultaten zijn bereikt.

In één opzicht was het gisteren weer precies zoals altijd. Nadat het verscheidene dagen mooi weer was geweest, werd het gisteravond weer ongunstig en moeten velen van onze mannen woedend naar de lucht hebben gekeken.

Om half elf begon het zwaar te regenen nadat het al de gehele nacht gemotregend had. Het was afschuwelijk te denken aan de grond in de bosstreek, die reeds vol met water gevulde kuilen en modderpoelen was en steeds meer in een moeras veranderde, naarmate de tijd naderde waarop onze mannen uit de modder zouden opstaan en het spervuur over dat terrein zouden volgen. De vliegers konden zelfs op zestig meter boven de grond niet waarnemen van waar het vuur der vijandelijke artillerie kwam. Zij konden slechts de rook zien die boven het slagveld hing en gisten maar waar de Duitse batterijen opgesteld waren. Later, toen de troepen reeds wat vorderingen hadden gemaakt, werd het weer wat beter; hier en daar zag men blauwe plekken in de lucht en viel een zonnestraal door de mist heen.

De lucht boven het uitspringend gedeelte van de stellingen leverde een merkwaardige aanblik op, zo merkwaardig als ik nog nooit sedert het begin van de oorlog heb gezien. Ze was vol zwarte vlekjes, die muggen geleken, maar iedere mug was een Engelse vliegmachine,

die boven de vijandelijke stellingen hing. De vijand trachtte de lucht van hen te zuiveren en zijn afweergeschut vuurde woest, zodat men overal de witte wolkballen zag van de ontploffende kartetsen.

Meer naar achter hingen onze waarnemingsballons, als sneeuwvlokken in een wijde halve cirkel achter het gevechtsfront.

Onze zware artillerie vuurde onophoudelijk met doffe, geweldige hamerslagen, gevolgd door het schrille gefluit van de vliegende granaten, die het spervuur voor onze optrekkende troepen vormden en de blokhuisen tot doel hadden gekozen, tegelijk stalen muren vormend tussen de vijand en onze aanvalstroepen.

Niet ver van ons af lagen de vernielde bossen van het vroegere slagveld, zoals dat van Wijtschate-hoogte en Mesen, met de naakte galgenbomen, alles vervaagd door de mist.

Overall droeg het gevecht ongeveer hetzelfde karakter, met enkele plaatselijke verschillen. De grond was niet zo slecht als men gevreesd had, maar toch erg genoeg, glibberig en vol modderkuilen na de regen.”

Vrijdag 28 september 1917 – avondeditie

Berlijn, 28 september. Officieel: Legergroep Rupprecht: Op de slagvelden nam het vuurgevecht van 's middags af weer toe. 's Avonds werd roffelvuur gericht op het terrein ten oosten van Ieper. Daar gingen de Engelsen over tot krachtige gedeeltelijke aanvallen ten noordoosten van Frezenberg en aan de weg naar Menen. Ze werden op beide plaatsen door vuur en door een gevecht op korte afstand teruggeworpen. Aan de weg van Ieper naar Passendale zit de vijand nog in enkele trechters van onze frontlinie.

Aan de kust was 's avonds de werkzaamheid van de artillerie levendig.

Londen, 28 september. Het ministerie van oorlog maakt bekend: In het officiële Duitse bericht van gisteren deelt Ludendorff mede, dat de Engelsen op 26 dezer minder terrein hebben gewonnen dan op 20 dezer. Dit is volkomen waar. De aanvallende troepen hebben op beide dagen al hun doelen bereikt, maar de doelen, die voor de krijgsverrichtingen van de 26^e waren gesteld, waren kleiner dan die voor de 20^e.

In zinswendingen, die opzettelijk misleidend zijn, beschrijft Ludendorff het vechten bij Zonnebeke en Geluveld. Hij verzuimt te vermelden, dat de Duitsers Zonnebeke verloren hebben, maar legt de nadruk op het behoud van Geluveld, dat niet eens een van de Engelse doelen vormde.

Guynemer.

Berlijn, 28 september. Over de dood van de Franse vlieger Guynemer meldt de Gazette des Ardennes: De 11^e september viel een Franse vlieger ongeveer 700 meter ten noordoosten van het kerkhof van Poelkapelle. Een Duits onderofficier begaf zich met twee man erheen. Van de gevallen eendekker was een vleugel gebroken. De onderofficier maakte de inzittende vlieger, die dood was, los. Het lijk vertoonde een schotwonde in het hoofd, een been en een schouder waren gebroken. Het gezicht was herkenbaar en geleek op de foto in het identiteitsbewijs, dat op naam van George Guynemer stond.

Dit stelt de dood van de dappere vlieger, die 53 tegenstanders had neergeschoten, vrijwel buiten twijfel.

Londen, 27 september. Officieel: Marinevliegtuigen hebben vandaag het vliegveld van St.-Denijs-Westrem gebombardeerd, ook de

loodsen en 15 Gotha's, die op het veld stonden geschaard. Hierop werd een rechtstreekse treffer waargenomen. Al onze toestellen keerden behouden terug.

Men meldt ons uit hedenochtend Oostburg:

De vliegeractie boven België was gisteravond groot. Tussen zeven en tien uur werden herhaaldelijk bomaanvallen gedaan. De vliegtuigen werden heftig beschoten met het afweergeschut. Over een groot front zag men de granaten in de lucht barsten. Omstreeks half elf passeerde ten zuiden van deze gemeente nog een vliegtuig dat witte en rode seinen gaf (dit is het teken, dat het vliegtuig in nood verkeerde – Redactie). Het schieten naar de kant van Ieper heeft de ganse nacht voortgeduurd en wordt nog maar steeds voortgezet.

De oorlogstoestand.

De afloop van de nieuwe slag in Vlaanderen strekt weer tot volkomen wederzijdse tevredenheid. Berlijn is verheugd, dat de terreinwinst van de Britten nog geringer was dan die op de 20^e september. Het Britse ministerie van oorlog antwoordt daarop: dat is wel waar, maar dat komt omdat nu onze oogmerken minder ver strekten.

Berlijn erkent, dat de Engelsen van ten oosten van St.-Juliaan tot aan de weg Ieper-Menen tot ongeveer een kilometer diep terreinwinst konden behalen. Dat is over een breedte van ongeveer zes kilometer. Dat dientengevolge het dorp Zonnebeke in het bezit van de Britten bleef, is tot nog toe in de Duitse berichten niet uitdrukkelijk vermeld en het Engelse ministerie van oorlog merkt dit op.

Berlijn vertelt echter weer, dat niet alleen rechts van de zoeven genoemde zes kilometer, wat ook wel zowat uit het communiqué van Haig te distilleren viel, maar ook links daarvan, aan beide zijden van Langemark, aanvallen der Engelsen tevergeefs bleven. Zeven

tegeenaanvallen deden de Duitsers, zo meldde Londen nog. Maar al die tegenaanvallen konden de Engelsen hun terreinwinst niet meer afnemen, welke terreinwinst, gelijk bekend, volgens de Engelse voorstelling juist even groot (of klein) was als beoogd. Volgens de opvatting, die in de Berlijnse berichten tot uiting komt, was het minder de bescheidenheid der vijandelijke oogmerken, dan wel juist die tegenaanvallen, welke de terreinwinst zo beperkten.

De verliezen van de Duitsers bij hun tegenaanvallen noemt Haig zwaar, en het Duitse hoofdkwartier, zeggende, dat “de ijzeren wilskracht van de reserve” zich een weg moest banen door het geweldige vuur, schijnt zulks wel te bevestigen.

“De voorwaarden, die de geallieerden stellen voor de onderhandelingen, zijn deze:

Ontruiming van de bezette gebieden en erkenning van de onafhankelijkheid van België, Servië en Roemenië. Daar is nu nog aan toegevoegd: teruggave van Elzas-Lotharingen aan Frankrijk.”

Zo meent de Daily News de zakelijke inhoud van de rede, die Asquith te Leeds heeft gehouden, te kunnen samenvatten.

Het blad keurt deze eisen goed – als vredesvoorwaarden – maar om de inwilliging van deze eisen te stellen als voorwaarde voor het beginnen van de onderhandelingen, daarvan vreest het blad “aanmerkelijke” verlenging van de oorlog.

Maar de Daily News gaat toch wel wat ver als ze zegt: dat zijn de voorwaarden, waarop de geallieerden geen vrede willen sluiten, maar waarop zij onderhandelingen willen beginnen.

Dat heeft Asquith, dunkt ons, althans niet in zo stellige vorm gezegd.

Maar de oorlogsoogmerken, die Asquith heeft aangestipt, zijn onzes inziens nog heel wat grimmiger dan de Daily News ze weergeeft.

Om te beginnen vraagt de minister niet alleen erkenning van de onafhankelijkheid van België zonder voorbehoud, ook een “schadeloosstelling zoals een zuiver materiële vergoeding voor de verwoesting van het land en het lijden van het volk maar zijn kan.”

Dat is nog maar het begin. Dan volgt niet – zoals de Daily News zegt – kortweg “de erkenning van de onafhankelijkheid van Servië en Roemenië.”

Neen, Asquith zegt, dat het er de geallieerden nooit om te doen is geweest Duitsland te vernietigen of het Duitse volk “blijvend” te degraderen, neen, ze willen alleen maar – “Het is niet om geld of gewin” zegde juffrouw Laps, “gunst nee, maar om een spaarduitje met Nieuwe Jaar.” – ze willen alleen maar (na de vernietiging van het “Pruisisch” militarisme”), behalve Elzas-Lotharingen, ook een deel van de Oostzeeprovincies van Duitsland, Triëst, Dalmatië, Zevenbergen, Galicië, Kroatië en Slavonië van Oostenrijk afnemen.

Want, zo drukt hij dat uit, men vindt “overal” in Midden- en Oost-Europa territoriale regelingen, die kunstmatig “van oorsprong” zijn. En hij noemt dan de eisen van Italië en Roemenië, hij vraagt ruimte voor de uitzetting van het nationale leven voor Servië, zinspeelt op de hereniging van Polen en op de losscheuring van de Zuid-Slaven van Oostenrijk. Dit zijn andere woorden voor hetgeen in de praktijk neerkomt op hetgeen wij zoeven zegden.

Zo gezien is er natuurlijk geen twijfel aan of een rede als die van Asquith werkt in de richting van verlenging van de oorlog, zoals dan trouwens ook de Daily News zegt, hoewel op enigszins andere gronden.

Men vergelijk nu hiermee de redevoering van Seidler, de nieuwe Oostenrijkse minister-president.

Wat deze over het vredesvraagstuk heeft gezegd, culmineert in de volgende zinnen:

“Onze bereidwilligheid om op deze beginselen tot een vergelijk te komen met onze tegenstanders is volkomen ernstig en oprecht; ze wordt gedragen door het bewustzijn van onze kracht en berust op de volkomen hechte toestand van onze oorlogspositie.

De mogelijkheid op een overeenstemming hangt echter hiervan af, dat onze vijanden zich van dit besef (van het besef namelijk, dat de oorlogspositie van de centralen volkomen hecht is) doordringen.”

Hier hebben we de twee standpunten in schrille tegenstelling tegenover elkaar.

De centralen willen hun voorwaarden niet noemen, en de geallieerden willen geen onderhandelingen beginnen.

Jawel, zo hoort men van de andere kant, daartoe kunt ge u gemakkelijk bereid verklaren, want als er nu onderhandeld wordt, dan zou dat immers gebeuren op grond van de tegenwoordige militaire toestand. Die is nu voor u voordelig. Ge vreest zeker, dat zulks zal veranderen en daarom wilt ge gaan onderhanden, om nog te halen, wat er te halen valt. Maar wij zullen eerst eens die verandering teweeg brengen en dan zullen wij onze voorwaarden doorzetten. Wij hoeven die voorwaarden niet, zoals gij, onder stoelen of banken te steken – en dan komt er telkens een reeks voorwaarden, die wel door een overwonnen vijand kunnen worden aanvaard, maar die geen grondslag vormen voor onderhandelingen tussen tegenstanders, die wederzijds erkennen, dat hun geschil niet

door wapengeweld valt te beslissen, die erkennen, dat zij elkaar niet de baas kunnen worden.

Zoals minister Seidler ditmaal nog eens zeer duidelijk heeft gezegd, het aanvaarden van het aanbod der centralen om vredesonderhandelingen te openen, veronderstelt de erkenning bij de geallieerden van “de kracht en de volkomen hechte toestand van de oorlogspositie” der centralen.

Zodat wij ten opzichte van het vredesvraagstuk nog precies even ver zijn als in december 1916 of in augustus 1914: de ene partij wil het niet verliezen en de andere wil het winnen, of andersom. Dat is altijd de oorzaak geweest, dat oorlogen voortduren en zo is het ook nu.

Reuter meldt ons dat de Daily Telegraph uit New York een telegram kreeg waarin wordt gemeld, dat in de Verenigde Staten in de (?) aanbidding van Duitsland om België terug te geven, tegen handels- en militaire waarborgen, een poging wordt gezien om een vredesatmosfeer te scheppen, en de aandacht van de regering af te leiden van de Amerikaanse oorlogstoebereidselen.

Het departement van staat had een week of twee geleden de dagbladcorrespondenten medegedeeld, dat Duitsland op het punt stond om in de landen van de geallieerden en vooral in de Verenigde Staten een propaganda te beginnen om stemming te maken voor een vrede, die zachtzinnig zou zijn ten opzichte van Duitsland. Die waarschuwing is thans door de Amerikaanse autoriteiten herhaald, na lezing van het, blijkbaar geïnspireerde, perstelegram uit Bern.

De militaire medewerker van de Morning Post verklaart de jongste voordelen van de Engelsen in Vlaanderen uit de omstandigheid, dat de Engelsen grotere vorderingen hebben gemaakt in de ontwikkeling van de aanvalsmethoden dan de Duitsers in de ontwikkeling van de

verdedigingsmiddelen. Hij is ook van mening dat de maatregelen tot het afslaan van Duitse tegenaanvallen dienovereenkomstig een hoge mate van volmaaktheid hebben bereikt.

Reuters correspondent bij het Engelse leger meldt, dat de Australische troepen op een gedeelte van hun front, waartegen zich een Duitse aanval richtte, iets merkwaardigs zagen gebeuren. Toen de Duitsers oprukten, dreef het Engelse spervuurgordijn, dat zich verplaatste, de Duitsers terug op hun eigen spervuur, waar zij zware verliezen leden.

Generaal Maurice heeft aan een medewerker van Reuter gezegd, dat men in Engeland nogal ongerust geweest was over de lange pauze in de gevechten in Vlaanderen, waaraan nu juist dezer dagen een einde was gekomen. Deze pauze, zegde Maurice, was toe te schrijven aan de modder. Maurice zegde, wijzend op een kaart, dat de gestelde oogmerken volkomen waren bereikt. Ze waren nog nooit zo volkomen bereikt als in de laatste slag.